

Ženesudiotop-menađmenta u samo 19 posto tvrtki u Hrvatskoj, a na upravljačkim pozicijama zarađuju tek 57 posto plaće koju zarađuju njihovi muške kolege. Hrvatska je, po tim kriterijima, 108. na ljestvici ravnopravnosti spolova među 145 promatranih zemalja, pokazalo je izvješće o ravnopravnosti spolova 2015., koje već desetak godina objavljuje Svjetski gospodarski forum.

Hrvatska je na nezavidnom 59. mjestu, dok je 2006. godine, kad je izdano prvo izvješće, bila 16. ne radi se toliko o tome da je Hrvatska kroz godine padala u području ravnopravnosti spolova - ona je, pokazuju podaci, stagnirala ali su druge zemlje ostvarile značajniji napredak.

NE IDEMO NAPRIJED

I to je podatak koji bi trebao najviše zabrinjavati - ne sam plasman Hrvatske na rang-listi, već činjenica da u globalu ne idemo naprijed. No, kako upozorava pravobraniteljica za ravnopravnost spolova Višnja Ljubičić,

HRVATSKA JE MEĐU DRŽAVAMA EU S NAJMANJIM JAZOM U PLAĆAMA SOBZIROM NA SPOL

samo Izvješće treba uzeti s određenom rezervom. Ono je fokusirano isključivo na mjerenje razlike među spolovima u odabrana četiri područja (ekonomski, politički, obrazovni i zdravstveni kriteriji), neovisno o stupnju razvoja pojedine države. Ako u nekoj državi većina stanovništva uopće nema pristup visokom obrazovanju, ali ima jednak udio obrazovanih muškaraca i žena, ta će država biti vrlo visoko rangirana, mnogo više od države s visokom dostupnošću i visokim udjelom visokoobrazovanih, ali koji nisu jednakomjerno raspoređeni s obzirom na spol. Većina europskih država, među kojima i Hrvatska, kažnjene su jer imaju bitno veći udio žena s diplomom nego muškarci: u Izvješću, Nikaragva dijeli 1. mjesto u području obrazovanja s još nekoliko zemalja, dok je Norveška 32., a

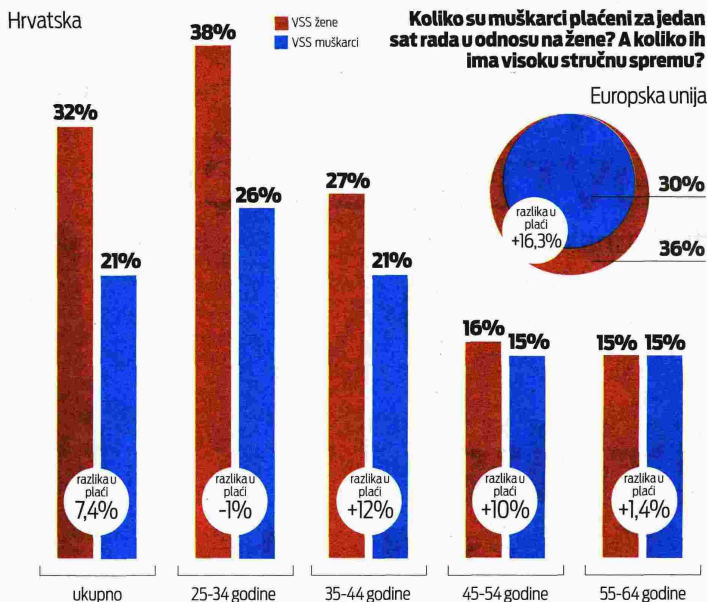
Njemačka 88. Također, kriteriji korišteni u Izvješću odabrani su u skladu s metodologijom Svjetskog gospodarskog foruma i svakako daju određenu sliku zemalja, međutim niz drugih kriterija, koji su bitniji za cjelokupnu sliku, nisu uvršteni. Razlike u plaći svih zaposlenih kao jedan od takvih kriterija daje bitno bolju sliku Hrvatske unutar EU od mjerenja razlika u plaćama samo na vodećim upravljačkim pozicijama. Kad se promatraju plaće svih zaposlenih žena u odnosu na sve zaposlene muškarce, Hrvatska je među državama EU s najmanjim jazom u plaćama s obzirom na spol. Podaci Eurostata, koji prati razlike u bruto cijeni rada za jedan određeni sat, a ne cijele plaće, kako bi se anulirao negativni utjecaj skraćenog radnog vremena, pokazuju da zaposlene žene po određenom satu u Hrvatskoj zarađuju 7,4 posto manje od muškaraca: samo Poljska, Rumunjska i Slovenija imaju manji jaz od nas. Na razini Unije, muškarci zarađuju 16,3 posto više, a među državama s najvećim jazom prednjači Njemačka, u kojoj je plaća muškaraca 22 posto viša od one koju zarađuje žena.

Bivše socijalističke države u pravilu imaju manje razlike u visini plaća s obzirom na spol od zapadne Europe. U Hrvatskoj, na početku i na kraju karijere zarada žena gotovo je jednaka zaradi muškaraca. Između 35. i 55. godine života - koje se smatraju najplodnijima u profesionalnom smislu - stvara se značajni jaz.

U mladoj dobnj skupini, među zaposlenicima od 25 do 34 godine, žene u Hrvatskoj zarađuju i više nego muškarci, što je rijetkost na razini Europe. Prema posljednjim objavljenim podacima, koji se odnose na 2013. godinu, mlade su žene u Hrvatskoj po određenom satu zarađivale jedan posto više od muških kolega.

Ne radi se o nekoj velikoj razlici, prije se može govoriti o ujednačenosti plaća nego o značajnijem jazu. No, pogleda li se obrazovna struktura te dobne skupine, jasno je da su žene i dalje potplaćene: visoku ili višu stručnu spremu među mladima na kraju 20-ih i početku 30-ih ima 38 posto žena i tek 26 posto muškaraca. Kako navodi pravobraniteljica Ljubičić, žene čine većinu onih koje upisuju fakultete i viša učilišta (57 posto) i većinu onih koje diplomiraju (59 posto), i to već 35 godina. Trenutno stoga, među populacijom od 25 do 34 godine, na dva visokoobrazovana muškarca dolaze tri visokoobrazovane žene. Ipak, njihova je plaća tek 1 posto veća od one muškaraca iste dobi.

ŠTO NAM JE POKAZALO POSLJEDNJE IZVJEŠĆE O RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA

Na prvom poslu žene u Hrvatskoj imaju bolju plaću od muškaraca

Zašto ih muškarci na vrhuncu karijere prestižu i imaju plaću koja je u prosjeku dvanaest posto viša od plaće žene na istom poslu?

PIŠE KRISTINA TURČIN

ta prednost u korist žena brzo se topi u nadolazećim godinama.

SIGURNJA ZANIMANJA

Ozbiljno istraživanje i analiza uzroka razlike plaća pospolu u različitim dobnim skupinama nije napravljena, no temeljem poznatih poda-

taka mogu se izvući određeni zaključci. Naime, bez obzira na stručnu spremu, žene su i dalje sklonije birati sigurnija, a time i lošije plaćena zanimanja - poput onih u školstvu i socijalnoj skrbi, gdje je kadar u pravilu ženski i visokoobrazovan, a plaće su bitno ispod prosjeka za viso-

koobrazovanu populaciju. Muškarci su pak još uvijek u globalu ambiciozniji, i u izboru zanimanja i u napredovanju u karijeri, koju zasnivaju obitelji ne koči na način na koji koči dobar dio žena. No, u samom startu, kad počinju raditi, i plaće muškaraca su relativno niske i u tome

se, kažu stručnjaci, najvjerojatnije krije razlog izjednačavanja plaća s obzirom na spol na početku profesionalnog razvoja (u dobi od 25 do 34 godine), odnosno minimalne prednosti u korist (obrazovanih) žena na početku karijere. No, već u sljedećoj dobnoj skupini, od 35 do 44 godine, trend je bitno drugačiji: iako je i u toj dobnoj skupini udio visokoobrazovanih žena značajno veći od udjela visokoobrazovanih muškaraca, muškarci zarađuju 12 posto više na sat od žena. U tom periodu radni je potencijal osobe najveći, a muškarci u Hrvatskoj u tom perio-

**BIVŠE
SOCIJALISTIČKE
DRŽAVE IMAJU
MANJE RAZLIKE
U VISINI PLAĆA
S OBTIROM
NA SPOL OD
ZAPADA**

du napreduju mnogo češće nego žene - ne samo zato što veliki broj žena radi u djelatnostima, poput školstva, u kojem je napredovanje sporo i ne nosi osobitu financijsku korist, nego i u slučajevima kad žene i muškarci rade na istim, jednako potencijalnim radnim mjestima. U 30-im godinama većina visokoobrazovanih žena zasnjuje obitelj i dobiva djecu.

KOČNICE U RAZVOJU

Porodiljni dopust te obaveze oko malog djeteta, koje još uvijek većim dijelom padaju na ženu, naprosto je kočice u profesionalnom napredovanju: tijekom porodiljnog dopusta izgubljena je godina dana na poslu, a u sljedeće dvije-tri godine većina žena izbjegava putovanja, višednevne edukacije i seminare te se ne posvećuje poslu istim intenzitetom kao prije rođenja djeteta.

U tom periodu muškarci ostvare najveći rast plaća i najveću razliku u odnosu na žene.

U najstarijoj dobnoj skupini, od 55 do 64 godine, plaće su opet gotovo ujednačene - muškarci zarađuju 1,4 posto više po satu nego žene. U toj dobnoj skupini u Hrvatskoj radi relativno malen broj žena (što će se s godinama mijenjati), a većinu zaposlenih čine bolje obrazovane i bolje plaćene žene, što dijelom može objasniti ponovno ujednačavanje.